

PAZA MIJLOCUL GENERAL PENTRU PROSPERAREA VÂNĂTOAREI.

de PROF. Dr. E. BOTEZAT

Fondul Bisericesc din Bucovina, cu toate că este al doilea mare proprietar de păduri pe lângă statul român ca primul, poate fi considerat chiar el drept directivă model de economie silvică împreună cu cea vânătorească, pe lângă altele ramuri anexe. Această stare se datorește disciplinei severe în ce privește administrația lui supusă odinioară patronajului personal al împăratului cu autoritatea cea mai pronunțată precum și controlului fostului «consistoriu» (consiliului eparhial) în frunte cu mitropolitul, pe vremuri membru de drept în Delegațiunile imperiului și cu dreptul de acces direct în fața suveranului. Pe lângă aceasta exista sub tutela statului, efectiv, ondul bănesc de rezervă provenit din surplusul veniturilor anuale, prin care se puteau efectui întreprinderi economice raționale de amployare. Iar scopul Fondului era și este, conform Uricului de fondare, întreținerea «cultului» în înțelesul activității mănăstirilor încă de prin evul mediu, din ale căror averi (astăzi cu domeniile expropriate!) a fost creat Fondul, având în cadrul funcționării lor întreaga cultură spirituală, precum sunt școlile, științele, artele ș. a. (*Isidor Onciul*).

În astfel de împrejurări este explicabilă dezvoltarea unei discipline severe (chiar foarte severe) în administrația, amenajarea și exploatarea tuturor bunurilor în legătură cu substratul economic al Fondului, între care în prima linie sunt pădurile cu vânatul din ele. Dar odată cu exploatarea lor s'a ivit firește și epuizarea. Deaceia de curând a trebuit să urmeze grija pentru cultivarea lor (silvică și vânătorească). Deasemenea prin înmulțirea populațiunii și pretențiunile ei de înaintare s'a ivit cu atât mai mult și inevitabila *trebuință de pază* a bunurilor cultivate în vederea exploatarea tot mai rațională. Toate aceste odată îndrumate prin necesitatea lucrurilor și a împrejurărilor arătate, încetul cu încetul au devenit o tradiție pe cale de a se înrădăcina tot mai adânc. Dar

pe lângă unele împrejurări de ambițiune (din care au urmat d. e. ștergerea din buget a unor sume pentru drumuri, distrugerea masivă și nerațională a vânatului [1902] după rezilierea contractelor de arendare ș. a.) disciplina a început să slăbească, iar evenimentele războaielor nu au contribuit la menținerea ei, în schimb s'a introdus pe lângă devastările multiple încă și demoralizarea generală. Totuși tradiția odată înfăptuită cu caracterul ei conservativ este existentă și poate fi pusă în aplicare prin bunăvoința și corectitudinea administrativă stăruitoare, care este pe cale de a se înfăptui. În afară de cele arătate, directivele economice ale Fondului stau în legătură și cu caracterul general, favorabil unei dezvoltări prospere, inerent ținutului bucovinean, precum dovedește avântul cultural general încă din timpul vieții voevodale. Astfel se adevărește cu drept cuvânt, că economia Fondului Bisericesc al Bucovinei poate fi pilduitoare (precum a fost și la alcătuirea legii C. A. P. S.-ului).

Paza, ajunsă a fi de trebuință prin înaintarea aspirațiilor populare, deci și cu privire la împingerea răpitoarelor în teren tot mai strîmt, a devenit chiar *un factor hotărîtor pentru păstrarea și prosperarea bunurilor economice* ale pădurilor, câmpiilor și apelor, împreună cu vânatul din ele, care este partea cea mai marcantă a faunei, iar aceasta împreună cu flora constituind fundamentul vieții omenești. Această aserțiune privitoare la importanța și valoarea pazei poate însă totuși avea numai un aspect teoretic, fără ca el să coincidă numai decît perfect cu realitățile concrete. Deaceia este bine a se proba acea aserțiune împreună cu caracterul avantajos al ținutului favorizat de natură prin măreția productivității bucovinene (precum este cel mai bun lemn de rezonanță ș. a. chiar din ținutul Bucovinei), probă, care de fapt se verifică întocmai. În acest chip măsura generală, paza, factorul hotărîtor pentru menținerea și prosperarea bunurilor economice, se avîntă până la însemnătatea *serviciului de pază*. Unele exemple drept experiențe probate chiar în cadrul de activitate al Fondului Bisericesc ilustrează și verifică această afirmare cum nu se poate mai bine, precum se poate constata din „Cronica“ revistei „Bucovina Forestieră“: „În urma măsurilor de pază și ocrotire starea vânatului nobil s'a îmbunătățit simțitor“ (Straja, Codrul Cozminului și Jucica). „În schimb, personalul silvic lipsit de arme de serviciu nu a putut face față braconierilor“... „Un alt mare ne-

ajuns continuă a fi câinii vagabonzi și înmulțirea peste măsură a lupilor și a porcilor mistreți“. Acest inconvenient (lupii și mistreții) este un fenomen de mult cunoscut de pe urma războaielor, precum arată între alții și *Zawadzki* în «Die Tiere Galiziens und der Bukowina», dar și alți autori. Drept exemplu de productivitate a ținutului nostru pe lângă multe altele este și lupul «de dimensiuni uriașe», având blana lui 2,5 m lungime; pe lângă el era și o lupoaică de dimensiuni asemănătoare (Codri Moldoviței). Altă dată (1930) a fost semnalată prinderea unui lup de 49 kg. și lungime de 175 cm. drept exemplar extraordinar din pădurile dela Șipote (Karpathen-Weidwerk). În afară de dimensiunile extraordinare ale unor stejari (d. e. cel din Cajvana), de fagi, brazi și molizi, care dispar împreună cu codri seculari, cu toate că unele boschete puțin expuse intemperiilor furtunoase precum și exemplare rare nu ar strica deloc cu prezența lor imaginea «estetice forestiere», iar lemnul din ei nu reprezintă decât valoare minimală (pentru foc), în schimb însă ar păstra amintirea măreției codrilor noștri — aceeași activitate încadrând în scopurile de cult arătate în Uricul Fondului Bisericesc, fiind o datorie a lui, — Bucovina mai oferă multe obiecte remarcabile și documentare pentru deosebita productivitate a ținutului precum și pentru valoarea și importanța pazei pentru păstrarea lor. În afară de cele arătate în alt articol mai fie amintite: «Un păstrăv cu dimensiuni neobișnuite a fost prins... 1942 în apa Sucevei în dreptul Seletinului» (lungimea = 85 cm, greutate = 5,15 kg), alte două exemplare de «record în felul său» se susține, că există tot în Suceava în căminul Ulma. Cazul demonstrează pe lângă puterea de producțiune a Bucovinei încă și avantajul imposibilității de braconaj, deci indirect efectul «pazei». Și lostrițe extraordinar de mari din Bistrița Aurie și Ceremuș sunt cunoscute.

Din ocoalele silvice, îndeosebi din «Falcău, Putna, Codrul Cozminului, Pătrăuți, Gura-Homorului, Jucica, Ilișești, Brodina, Argel, Frasin și Ciudei ș. a.» se semnalează incendii, prin care au ars 128 ha pădure, în majoritate plantațiuni de 1—10 ani și tinerețe în timpul primăverii, bogată în călduri secetoase (15-30 Aprilie). Este prea evident, că profitorii, de pe urma reformei agrare, ca și cum ar fi convorbiți, se aruncă cu furie asupra economiei raționale făcute cu sacrificii întru promovarea intereselor sociale și se folosesc de condițiunile anormale pe pe urma războiului, produse

și prin lipsa de pază amăsurată. Acea filosofie speculativă este tot atât de transparentă precum este de lipsă trebuința întemeiată a serviciului de pază executat prin patrulări regulate. Profitorii de pe urma reformei agrare în loc să aplice ca beneficiari cum se cade cu sârguință metodele economiei raționale în vederea producțiunii calitative (la golurile de munte și cu activitatea industriei laptelui, etc.), ei caută să acapareze numai teren — pentru «pășunat»!? adeseori numai ca pretext în vederea de exploatare abuzive a lemnului, etc. Acțiuni de acest fel sunt împreunate de regulă și cu tendințe de braconaj la vânat și la păștrăvi. Această constatare se verifică prin faptul, că pe lângă aceste enclave lipsește vânatul pe o rază de mai mulți km. În schimb profitorii, ținând vitele proprii (și altele cu plată) pe enclave la pășunat, acest fapt servește drept pretext. Profitorul, neputând sătura vitele adunate pe pășunea lui, le dă drumul în pădure la distanțe mai depărtate păgubind pădurea cu plantațiunile și stricând cărările și alte instalații, deci investițiunile economice (silvice și vânătoarești). Iar sub pretextul căutării vitelor împrăștiate se face braconaj pe distanțe mai mari. Chiar mie personal mi-au fost stricate instalațiuni vânătoarești de aceste, făcute cu destulă cheltuială proprie. Personalul silvic este ținut la distanță prin faptul, că într-o bună zi (sau noapte) îi dispare în flacări stogușorul de fân făcut cu cheltuială, care așteaptă iarna spre a putea fi coborât la vale. În acest chip organul silvic trebuie să se lipsească de vite, deci și de lapte, iar profitorul de pe poiană mai profită oferindu-i, se înțelege pe plată, cu ironie, lapte de la vacile lui! În cazul cel mai sever observat de către organul de pază prin controlul acestor poieni enclave, profitorul reține o parte din vite pe poiană, iar alta pleacă în pădure și invers alternativ. Cele din pădure sunt, se înțelege, totdeauna «scăpate din poiană», iar x a plecat în căutarea și readucerea lor! Calamitatea acestor intruși în economia rațională a pădurii împreună cu cea vânătoarească a fost în fine (abia 1942) constatată și verificată de către «Comisiunea de amenajare» (23/V—2/VI 1942), dar calamitatea «stânjenirii gospodăriei silvice» există mai departe chiar potențată până la efectuarea transacțiunilor de schimburi teritoriale. Neputința practică de a se apăra de acești agresori transformă calamitatea enclavelor expropriate de fapt în o *catastrofă* economică. Căci prin ea se mai promovează și furtul de lemn în afară de stricarea pădurii și braconajul la

vânat și pește (păstrăvi și lostriță). Este destul de evidentă marea importanță a pazei cu patrulări regulate, nu numai în vederea vânătorei și a pescuitului, dar chiar a înseși economiei silvice, întrucât braconajul implică și delictele silvice, precum aceste delictes conduc implicit și la braconaj tot așa precum sunt și stâmile din pădure, prilejuri binevenite pentru braconaj, abstrăgând de la păgubirea directă a pădurii, mai ales a plantațiilor, care reprezintă o suprafață foarte însemnată din totalul ei.

Prin aceste momente de împletire a intereselor se limpezește cu atât mai bine relațiunea de reciprocitate în ce privește personalul de pază, indiferent dacă este silvic sau vânătorec. Așa rezultă foarte firește din motivul nedespărțitei legături dintre pădure și vânat (floră și faună) — precum sunt și câmpiile și apele cu vânatul din ele — că păzitorul pădurii este obligat (cu ocaziunea deplasărilor în teren) de a face și paza vânatului chiar în interesul silvic (cum arată exemplul profitorilor din enclave) chiar și când vânătoreea din terenul lui este în posesiune în afară de administrația silvică (d. e. în arendă). Dar tot așa și din același motiv de reciprocitate a bunurilor nedespărțibile este obligat personalul de pază a vânatului să facă cu ocaziunea patrulărilor vânătorești și paza silvică precum și paza cea pescărească. Aceasta înseamnă cel puțin atâta, că nici unul din personalul silvic sau vânătorec nu poate să se degajeze necum să se desintereseze de cealaltă preocupare din cadrul pădurii. Abia în acest chip de *armonioasă colaborare a pazei poate fi asigurată prosperarea economică în legătură cu pădurea* (câmpia și apele). Dar paza cu patrulările ei are și influența ei binefăcătoare față de agresiunea răpitoarelor cum arată exemplul de sus cu lupii. Așa se adeverește paza drept cel mai bun mijloc întru combaterea agresorilor omenești (braconieri și distrugători silvici) și celor animalici (răpitoare) și fiind factor hotărâtor pentru păstrarea și prosperarea bunurilor din pădure. Abstrăgându-se de la răpitoarele mari, care pe lângă rolul distructiv au și cel de factor selectiv al vânatului, acest rol îl au și răpitoarele mici, precum dovedesc constatările tot din Fondul Bisericesc privind atacurile dezastruoase din partea șoarecelui de pădure (*Myoxus glis*) — la Putna l-am constatat chiar introdus în casă — atribuite supraînmulțirii lui, care «se datorește în mare măsură dispariției jderului, marele dușman al șoarecelui de pădure», iar dispariția jderului se datorește în cea mai largă măsură braco-

najului, prepotent din lipsa pazei pădurii și a vânatului. Deasemenea se semnalează prezența și altor stricăciuni. Constatările de acest fel, sesizând atențiunea administrației, nu vor întârzia luarea măsurilor de îndreptare, ceea ce se și remarcă prin «îndrumarea lucrărilor necesare pentru obținerea prin schimb a poienilor expropriate», întrucât cum s'a arătat sus, acest «cui al lui Pepelea» aduce cu sine inevitabila păgubire a pădurilor și vânatului, chiar dacă s'ar angaja cele mai mari jertfe pentru pază. Lucrurile stând așa, este speranță de îndreptare a situațiunii, care, mulțumită marei puteri productive a regiunii Carpaților păduroși, va reface și pădurea și vânatul din ea în timpul cel mai scurt. Aceasta se poate aștepta cu atât mai mult, întrucât prin o coincidență fericită silvicultura modernă se îndrumează spre cultivarea «pădurii normale sau durabile», «abandonându-se aproape în întregime tăierile rase». Aceste directive de silvicultură sunt în acelaș timp premisele pentru un substrat păduros, în care se poate desvolta vânatul de calitate superioară, așa precum pădurea normală, cea naturală a Carpaților noștri, este în stare să-l producă, de se bucură atât Bucovina cât și Fondul Bisericesc de faima cea mai elogioasă la neamurile cu vânătorii cei mai răsfățați, ceea ce este bine cunoscut din literatura vânătoarească. Dacă mai intervine și paza în felul sus arătat cu armonizarea intereselor silvice și celor vânătoarești, atunci codri Fondului Bisericesc care sunt în cea mai mare parte codri Bucovinei, vor răsună iarăși ca altă dată de mugetul cerbului atât de slăvit din partea cunoscătorilor și pe lângă el ca centru de atracțiune, își va petrece și celălalt vânat mare și mic, cu pene și cu păr și ursul va călca greoi pe plaiurile Bucovinei, odinioară supranumită prin zeflema «țara urșilor», care prin ironia soartei astăzi a devenit cinste de renume. Iar fiii țării vor tresări voioși de emoțiile plăcerilor vânătoarești dublate prin conștiința recunoștințelor din partea lumii înțelegătoare, care cu nespusă bucurie va căuta să guste din odoarele vânătoarești ale frumoasei Bucovine creatoare.

Dar precum avânturile cele mai ideale nu se pot desvolta decât pe lângă un substrat concret, colaborarea la pază pădurii și a vânatului, precum s'a arătat sus, că este o trebuință inevitabilă în interesul economiei comune, personalul de serviciu trebuie modest cointerestat și la vânătoare, nu ca un concurent la vânatul de elită, dar totuși cu puțința 1) *de a vâna și el conform indica-*

țiunilor de serviciu date de patronul vânătoarei. La vânatul cu copite, care este cel mai remarcabil, acest serviciu vânătoresc se poate face prin «selecțiunea cu pușca» în vederea eliminării pieselor nevaloroase și supranumeroase din efectivul admisibil în teren. Pentru cointerесarea la vânătoare și paza vânatului a organelor din serviciul silvic se recomandă și 2) *rezervarea unei porțiuni din ocolul silvic drept «deputat de vânătoare» în favorul personalului silvic* sub conducerea șefului de ocol, indiferent dacă ocolul silvic este administrat și exploatat vânătoresc în regie proprie sau dat în arendă în total sau în parte. În acest chip personalul silvic poate fi mulțumit în ce privește pasiunea vânătoarească, în baza căreia și numai în ea se poate aștepta și pretinde și un intensiv și zelos serviciu de pază în toate părțile din ocol. Aceasta nu se poate tăgădui sau ocoli, căci așa zace în firea omenească și în deosebi în a celor stăpâniți de această pasiune. Căci oricine nu are pasiunea vânătoarească, nu va face nici serviciul pazei cum se cuvine, chiar dacă ar patrula regulat în teren. În nici un serviciu nu se poate simula atât de bine ca în pădure unde nimeni nu te vede ce și cum faci. Dar interesul vânătorului practic îl mână la îndeplinirea obligațiunilor, care nu sunt ușoare și adeseori chiar atunci mai mult de lipsă când nimeni nu ar ieși în teren și mai ales în terenul mai depărtat și greu, preferat de vânat precum și de agresorii lui, braconierii și răpitoarele. Prin patrulările pazitorilor se tulbură liniștea preferată și necesară pentru vânat și agresorii lui; numai că *vânatul se deprinde în curând cu aceste vizite și nu se sinchisește de ele pe când agresorii, braconierii și răpitoarele, nu se pot împăca cu ele și evită terenul neliniștit.* În acest chip se poate lipsi vânătorul și de mijloacele urgente pentru combaterea răpitoarelor (otrava, capcanele), care periclitizează și vânatul nedorit a fi atins de ele.

Din cele arătate se verifică *paza vânatului și a pădurii (și altor substrate) drept măsura generală și cea mai efectivă pentru cultivarea și exploatarea vânatului.*
